

PROP-KOG/2024-12

5 listopada 2024 r.

Opinia

w sprawie wniosku o odstępstwa od zakazu umyślnego zabicia do 15 osobników hybryd wilka i psa oraz do 10 osobników wilka na terenie lasów administrowanych przez nadleśnictwo Złotów

W odpowiedzi na pismo Dyrektora Departamentu Zarządzania Zasobami Przyrody Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska z dnia 05.07.2024 r., znak: DZP-WG.6401.142.2024.AS, Komisja PROP ds. Ochrony Gatunków **opiniuje warunkowo pozytywnie** wniosek Nadleśnictwa Złotów z dnia 10 maja 2024 r. znak: ZG.72333.1.2023 (zał.1) dotyczący wydania zezwolenia na odstrzał do 15 osobników hybryd wilka i psa oraz do 10 osobników wilka. **W opinii Komisji zakres i warunki zezwolenia powinny być następujące: zezwolenie na odstępstwa nie może dotyczyć wilków *Canis lupus*, natomiast może dotyczyć do 6 osobników mieszańców wilka i psa domowego o wyraźnie widocznych cechach hybrydyzacji, czyli osobników o jednolicie bardzo jasnym umaszczeniu lub osobników o umaszczeniu wilczastym, lecz z bardzo krótkim ogonem. Ponadto zezwolenie może być wydane na jeden rok, a do odstrzału należy wyznaczyć konkretne osoby, wcześniej przeszkolone w rozpoznawaniu mieszańców.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, zgody na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 52 ust. 1 tej ustawy, obowiązujących wobec gatunków chronionych, mogą być wydawane jedynie w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji zwierząt objętych ochroną gatunkową. Jednocześnie, zgodnie z Rekomendacją nr 173 (2014) Stałego Komitetu Konwencji Berneńskiej w sprawie hybrydyzacji między dzikimi wilkami (*Canis lupus*) a psami domowymi (*Canis lupus familiaris*), zaleca się stronom Konwencji (w tym Polsce):

1. podjęcie odpowiednich środków służących monitorowaniu, zapobieganiu i ograniczaniu hybrydyzacji między dzikimi wilkami a psami, w tym również w stosownych przypadkach skutecznych środków służących minimalizowaniu liczby dzikich i zbłąkanych psów (w stanie wolnym) i zakazywaniu lub ograniczaniu trzymania wilków oraz hybryd wilków i psów jako zwierząt domowych;
2. podjęcie działań sprzyjających wykrywaniu hybryd między wilkami a psami w stanie wolnym oraz służących zagwarantowaniu usuwania odnalezionych hybryd między wilkami a psami z populacji dzikich wilków w ramach działań kontrolowanych przez rząd;
3. zadbanie o to, by usuwanie hybryd między wilkami a psami przeprowadzane w ramach działań kontrolowanych przez rząd odbywało się po potwierdzeniu przez przedstawicieli władz państwowych lub podmioty wyznaczone przez państwo w tym celu i/lub naukowców, na podstawie cech genetycznych lub morfologicznych, że są to hybrydy. Usuwaniem takich osobników powinny się zajmować wyłącznie podmioty, którym zadanie takie powierzyły

właściwe organy, gwarantując przy tym, że takie postępowanie nie naruszy stanu ochrony wilków;

4. przyjęcie niezbędnych środków służących zapobieganiu celowemu lub omyłkowemu zabijaniu wilków jako hybryd wilków i psów. Nie będzie to miało wpływu na usuwanie wykrytych hybryd wilków i psów z populacji dzikich wilków w ramach działań kontrolowanych przez rząd przez podmioty, którym zadanie takie powierzyły właściwe organy.

W przedmiotowym wniosku wnioskodawca nie zawarł dokumentacji fotograficznej ani filmowej, która potwierdzałaby aktualną (2024 rok) obecność mieszańców wilka i psa lub zgrupowań mieszańców i wilków, lub wilków i psów, na terenie nadleśnictwa. Nie pozwalało to zatem wypełnić pkt 3 Rekomendacji nr 173. Wnioskodawca nie przedstawił też dowodów potwierdzających rozród mieszańców na terenie nadleśnictwa.

W związku z tym KOG PROP zwróciła się do Wnioskodawcy - Nadleśnictwa Złotów - o dostarczenie dokumentacji filmowej i zdjęciowej. Wnioskodawca przekazał materiały, które potwierdziły obecność mieszańców w styczniu i marcu 2023 r., natomiast nie potwierdziły obecności mieszańców jesienią 2023 r. oraz w 2024 r. Zdjęcie rzekomych hybryd z września 2023 r. przedstawia pięć wilków. Natomiast nagranie telefonem komórkowym z września 2024 r. dokumentuje dwa osobniki, z których jeden ma umaszczenie wilcze i wygląda na wilka, a drugi jaśniejszy osobnik jest na tyle daleko, że nie ma możliwości oceny, czy jest to mieszaniec o jednolicie jasnej sierści, czy wilk o jaśniejszym umaszczeniu, które jest spotykane w Polsce.

W związku z tym niemożliwa jest na podstawie dostarczonych materiałów ocena, czy problem hybrydyzacji nadal występuje na terenie lasów administrowanych przez Nadleśnictwo Złotów oraz czy wilki wchodzą tam w opisane we wniosku „niekorzystne interakcje zarówno z psami domowymi jak i mieszańcami wilka i psa domowego”. Dowodów na aktualną obecność hybryd na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Złotów nie dostarczają także załączone do wniosku opinie, pochodzą one bowiem sprzed co najmniej kilkunastu miesięcy (opinia z Zakładu Ekologii UW z dn. 31.03.2023 r. - Zał. 5, opinia z Instytutu Ochrony Przyrody PAN z dn. 12.09.2023 r. - Zał. 6, opinia z Instytutu Ochrony Przyrody PAN z dn. 24.03.2023 r. - Zał. 7). Nie pozwala to zatem dokonać oceny zgodnie z pkt 3 ww. Rekomendacji.

Przedstawione Komisji przez zespół badawczy z Zakładu Ekologii Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego nagrania z fotorułek instalowanych na terenie Nadleśnictwa Złotów w okresach: kwiecień-lipiec 2023 r., maj oraz wrzesień 2024 r. dowodzi natomiast obecności na tym terenie osiadłej grupy rodzinnej wilków, która zarówno w 2023 r. jak i w 2024 r. wychowywała szczenięta. Fotorułki te, chociaż zainstalowane w miejscach, skąd wcześniej relacjonowano obecność mieszańców, nie zarejestrowały psowatych, które miałyby cechy mieszańców (jednolitą jasną sierść lub wilczą sierść i krótkie ogony).

Istnieje zatem uzasadniona obawa, że wydanie zezwolenia na odstrzał wilków na terenie nadleśnictwa Złotów zagrozi bytującej tam osiadłej wilczej grupie rodzinnej, a w sytuacji zabicia któregoś z osobników rodzicielskich i pojawienia się mieszańców, do zaakceptowania zhybrydowanego partnera (samca lub samicy) i nasilenia się problemu. Mogłoby zatem dojść do naruszenia właściwego stanu ochrony lokalnej populacji wilków, co oznacza, że

kryterium z art. 56 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz zalecenie z pkt 4 Rekomendacji nie byłyby w tym wypadku spełnione.

Z uwagi na powyższe uważamy, że zezwolenie może zostać wydane wyłącznie na osobniki zhybrydyzowane (do 6 osobników), o wyraźnych, rozpoznawalnych cechach, takich jak jednolity jasny kolor sierści lub mocno skrócony ogon. Ponadto uważamy, że przed przystąpieniem do odstrzału konieczne jest przeszkolenie osób wyznaczonych do jego wykonania w odróżnianiu mieszańców od wilków oraz prawidłowym dokumentowaniu odstrzelonych osobników, co jest zgodne z pkt 4 Rekomendacji nr 173. Szkolenie powinno zostać przeprowadzone przez naukowców prowadzących badania nad hybrydyzacją wilka i psa na tym terenie. Ponadto w zezwoleniu należy zawrzeć warunek o natychmiastowym poinformowaniu GDOŚ o wykonaniu odstrzału, formularz raportu z wykonanego odstrzału oraz listę zdjęć jakie należy wykonać w celu udokumentowania wyglądu mieszańca, a także opis sposobu pobrania prób genetycznych z tkanki i sierści odstrzelonego osobnika oraz wskazanie laboratorium, gdzie wykonane zostaną analizy materiału genetycznego.

Ponadto proponujemy, żeby nadleśnictwo Złotów, we współpracy z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Poznaniu, wdrożyło na swoim terenie system monitorowania obecności mieszańców wilków i psów przy użyciu fotopułapek z opcją wykonywania filmów, w celu zebrania dokumentacji dla oceny skuteczności prowadzonych odstrzałów i ewentualnej konieczności uzyskania zezwoleń na odstrzały w następnych latach. Jest to zgodne z pkt 2 Rekomendacji nr 173 Stałego Komitetu Konwencji Berneńskiej.

dr hab. Sabina Pierużek-Nowak, prof. UW
przewodnicząca KOG PROP
[podpisano elektronicznie]

Otrzymują:

- Ministerstwo Klimatu i Środowiska
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- Członkowie KOG PROP
- a/a